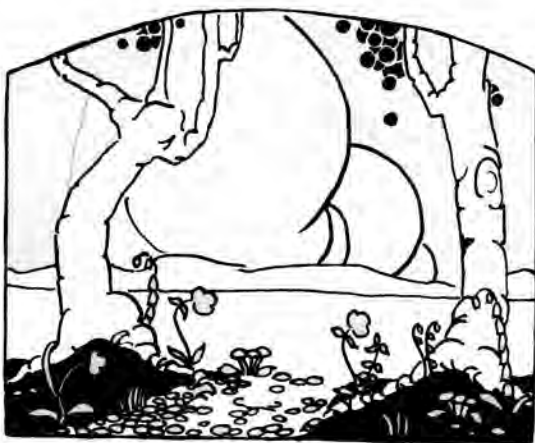

SAMBAND

SAMBAND

.. is a quarterly magazine devoted to old country folklore, tradition, and history. Also historical and biographical sketches from Valdres settlements in America ..

Subscription price

\$1.00 a year.

Published by Valdres Samband
at 425-429 South Fourth Street,
Minneapolis, Minnesota

S A M B A N D

Nr. 2

JUNI 1934

10. Aarg.

“Min vesle jente”

Av ERLING YLVISSAKER

VED at blade igjennem gamle bøker i Wisconsin's bibliotek, fandt jeg et ypperlig stykke skrevet av den hedengangne pastor Adolph Brede-sen om vore første norske nybyggeres egenskaper. Stykket opmuntret mig til at søke at finde levende personer der kunde pekes paa som roser i blomst av alle de karaktertræk som vi tillægger forrige aarhundredes indvandrere. Med en saadan typisk person som mønster kunde jeg fremstille i kjøt og blod hvad vi mener med en egte norsk nybygger.

Om jeg hadde gjennemsøkt vore otte-og-firti stater kunde jeg ikke ha fundet et bedre eksemplar end Mrs. Nils Ellestad, som sidstleden januar feiret sin to-og-nittiende fødselsdag. Undskyld mit likefremme sprog, men denne Anna er et vidunder. Endog Sport, som svinger sin hale dobbelt saa fort naar han ser hende komme, vil føle sig ensom naar bedstemor er borte. Liten av vekst, men med et smil som øieblikkelig faar dig til at tænke paa hendes oprigtighet, er Mrs. Ellestad i sit tre-og-nittiende aar lite saa kry som noen unge jenter som klager over at de føler sig saa trætte naar de blir bedt om at vaske kjøkkentøi.

Naar jeg nu gjentar for dig de tildragelser og tankespind som denne valdreskvinde fortalte mig over en kop kaffe, saa maa du betænke at i hendes fortælling har vi alle tidlige nybyggeres erfaringer — vi sliter med dem i deres strabaser, vi hører deres dæmpede suk, og vi ønsker at vi ogsaa kunde ha deres tro paa grundsandhetene.

Anna Hedalen blev konfirmert søndagen før hun forlot sit hjem i Valdres. Sammen med forældrene utvandret hun i 1856 i den alder naar en er baade gammel og ung nok til at lide den smerte som følger med at forlate hjemmet. Et aars tid hadde hun tjent som barnepike hos en nabo. Da forældrene bestemte sig paa at reise til Amerika, bad hendes matmor om at faa beholde Anna. Men hvilken mor kunde i den tid taale at reise over Atlanteren og efterlate en femten aars datter paa den andre side? De gik paa akkord, og Annas matmor gav hende tøi til konfirmationskjolen.

Der var naturligvis svært mas med at bli færdig til reisen. Buskapen og akerbruksredskapene blev solgt paa auktion. Der blev bakt en stor

stabel med flatbrød. Spekekjøtt og ost blev pakket ind i lerret. Rokken og andre redskaper blev lagt i en kasse. Men det tyngste var at der stadig kom folk for at si farvel. Ikke alle venner kom med opmunt-ring. De som var tvilraadige hadde sine bemerkninger paa rede haand: Du skal se at "Amerika er en svelttestue det."

Naar vi tænker paa Abraham og Sara mindes vi altid deres to ukers reise til det forjættede land. Men sammenlignet med de norske utvan-dreres reise over fjeldene, en seks til ni ukers seilas over havet og det fæle liv paa dampbaater og jernbaner for at naa Nordvesten, var Abra-hams og Saras reise ikke videre besværlig. De troendes far red bekvemt paa en kamel, men hedølene hadde hverken hygge eller Herrens løfter. I dagevis led de av sjøsyke, saa de ønsket de aldrig hadde hørt ordet "Amerika."

Morgenen efterat de forlot Bergen vaaknet Anna med at finde at alle var sjøsyke undtagen hun selv og to mænd. Skibet slingret saa stygt at alle kasser maatte surres fast, ellers hadde de danset rundt som gummi-baller. De jamrende syke hadde bare et ønske — en slurk vand. "Aa kjære Anna, la mig faa et glas vand!" Da hun bragte vandet var der andre som saa det, og de rakte frem sine hænder for at vise at de ogsaa trængte vand.

Jenten hadde det saa travelt at hun ikke fik tid til at sørge for sin egen helse. Da de blev litt bedre maatte hun ned i lasterummet for at hente kjøtt, og gryte paa gryte med graut maatte hun koke. Synes du ikke at se hende bære grautfatene mens skibet slingret saa det var vanskelig at staa paa føttene? "Aa nei, den snille jenta," sa baade unge og gamle da de saa hvor tjenstvillig hun var.

En uke senere var alle hendes patienter friske, men nu blev Anna angrepet av mæslinger og maatte gaa tilsengs. Naar hun bad om vand kappedes alle ombord for at faa den ære at hjelpe den kjære jente. De glemte ikke at hun strævet hele natten med at hjelpe dem da det knep. Den samme Annas fingre er nu stive og knoklete, hendes ansigt er ikke længere en femten-aarig jentes, men endnu banker hendes hjerte like varmt for andres vel.

Hedalsfolkene kom til en farm nær Hope, Wisconsin, omkring otte mil øst for Madison. Jentens første indtryk av kapitoliet var at det var et litet hus med et gjærde omkring det for at holde griser og høns ute. Madi-son var endnu tildels en græsgang.

Hvis du tror at Norge var glemt saa snart nykommerne hadde snudd sig rundt i Amerika, saa lyt til hvad Anna gjorde for at kue hjemlands-længselen. Vinteren 1856—57 arbeidet hun hos guvernør Farwell. (Dette guvernørens slot blev under borgerkrigen omdannet til et soldaterhospital, senere blev det Harvey barnehjem, og i 1876 blev den samme bygning om-dannet til den Norske Synodes presteseminarium.) Naar jenten ikke

kunde sin matmors befallinger — Mrs. Farwell maatte vise stor over-bærenhet, da nykommerjenten naturligvis var vant til at gjøre husarbeidet paa en anden maate — saa talte de ved miner og gebærder. Hver gang Mrs. Farwell pekte paa et stykke kjøkkentøi nævnte hun det ved navn, og paa den maate samlet Anna sit engelske ordforraad.

"At være tjenestejente var ikke let naar en blev plaget av misforstaa-elser," sa Mrs. Ellestad til mig. "Mangen aften graat jeg mig i søvn, og hvor jeg angret paa at jeg sluttet som barnepike i Valdres! Og naar jeg vaaknet om natten var det for at vende min hodepute. Mange nætter tændte jeg lys og læste i salmeboken for at glemme min ensomhet."

I tjenestejentenes tidsalder blev intet sagt om halve fridager. Somme nykommerjenter vilde hellere arbeide i byen end paa landet, andre netop det motsatte. Hvis Anna hadde valget saa foretrak hun at arbeide paa en farm, da byfolket i regelen ikke kunde tale norsk. Da traf det sig slik at Anna kom til en farmerkone som ikke trængte hendes hjælp saa meget som manden trængte hende ute paa akeren. Naar det var regnveir maatte hun naturligvis kjerne smør, vaske klær eller bake flatbrød, men *slikt* blev anset som fridags hvile.

Denne unge jente som hadde passet barn i Valdres, trælet og slet ute paa marken fra den tid sneen smeltet om vaaren indtil det sidste korn-baand var træsket i november. Hvis unge mænd kunde gjøre arbeidet, saa kunde ogsaa Anna gjøre det — enten det var at plante mais med et grev eller kjøre træfang med et oksespann. Da mændene i juni brækket nyland, fulgte Anna ploegen med en øks for at hugge av røtter naar de blev for sterke for plogkniiven. Hendes smaa føtter bar et smidig og spænstig legeme. Simon og Morgans skurmaskine var da i bruk. Den bare skar kornet, saa en mand maatte gaa med en haandrive og rake av loen saa snart der var skaaret nok til et kornbaand. Akeren blev da op-delt i "stationer," og Anna lærte snart at binde kornet paa sin "station" like saa godt som mændene.

I hele fem aar stod Anna med træskemaskinen og skar av halmstraene som kornbaandet var bundet sammen med. Træskemaskinen blev drevet med hestekraft. I Milwaukee kostet en slik maskine \$100.00, og den blev kjørt ut paa farmen paa en "kubherulle." Mr. Wolf, som matet maskinen med de opskaarne kornbaand, sa den morgen da Anna gjorde sit første forsøk, at hvis *hun* skulde staa der ved hans side med kniven i haanden, saa fik noen anden mate maskinen.

"Hvis hun skjærer din haand, saa skal jeg betale doktorregningen," sa Annas arbeidsherre.

Denne tillid til jenten var saa overbevisende at Mr. Wolf ikke gjorde mere vrøvl.

Kornbaandene blev kastet ned fra stakkene paa høire eller vanstre side av baandskjæreren. Hun grep kornbaandet da det kom, skar av baandet

som holdt det sammen med en skarp tollekniv og skjøv det til den som matet maskinen. Det var ikke haardt arbeide, men det krævet besindighet samt raphet og støhet i fingrene. Stillingen var slik at en forfjamset bruk av kniven let kunde skjære fingrene av paa den som matet maskinen. I 1933 lo Mrs. Ellestad saa godt naar hun fortalte at i oktober 1860 kom Mr. Wolf til hende og sa: "Jeg har aldrig set maken til min vesle jente naar det gjaldt at skjære kornbaand."

Du vil allerede ha læst mellem linjene at der ikke findes skryt i hvad bedstemor sier. Men ett fortæller hun med et bredt smil; det viser hendes kjærlighet til dyrene. Som "hyrekar" var det hendes opgave at spænde Buck og Bright for en kubberulle og kjøre kvist og smaaskog. Hun lokket dem som en venlig ungmø, og det var merkelig hvorledes hun kunde faa dem til at vri sig snart til høire, snart til venstre, for at komme frem med lasset mellem stubbene.

"Buck var et følelsesdyr," sa hun til mig, "men han hadde et godt hjerte. Naar jeg løftet aaket, saa han kunde gaa under det, saa han paa mig som om han vilde si: "Nei, jeg tror ikke jeg vil gjøre det." Men naar jeg sa: "Kom, Buck," saa kom han som en snild gut. Det bedste var at se hvorledes Buck vendte hodet snart til høire, snart til venstre, saa hans lange horn ikke skulde støte mot mig eller aaket. Han var saa bange for at skade mig."

Hvis du ser Mrs. Ellestad gaa rundt i gaardsrummet, saa vil du snart merke at hunden, kjørne og hestene paa sin ukunstlede maate søker at vise at de holder av hende. I sytti aar har umælende dyr spidset sine ører naar de har hørt hendes fottrin.

I 1860 giftet Anna Hedalen den unge Nils Ellestad, som vandt hende uten penger i sin haand. Da de ikke hadde raad til at leie hjelp, maatte Anna i mange aar arbeide ute i akeren naar det var riktig travelt. Elleve barn lo og graat i dette hjem. I stedet for at gaa til butikken og kjøpe færdiggjorte klær, klippet Mrs. Ellestad sauene, kardedet ulden og spandt garn — sommetider sat hun ved rokken den utslagne dag med spædbarnet ved sine føtter — vævet tøy paa sin egen vævestol, farvet det, ja klippet endog mønstre og sydde klær til familien. Ingen ordre pr. telefon til slagteren om at skaffe kjøtmat — nei, da, hun hjalp til at slagte en gris, som hun derpaa skar op og saltet ned. "Bedstemors husholdning var simpel." siere folk nu til dags. Alle klær for elleve barn, al mat for tretten maver maatte bedstemors hender tilberede. Det er let at si at dette var "simpelt."

Om vinteren hadde hendes mand det travelt med at hugge gjærdefang i skogen, og om høsten træsket han for naboene. Altsaa maatte hans unge hustru melke kjørne. Naar barna var smaa løftet hun dem op i en kasse i fjøset, ga rollingene smaa kjepper, og saa moret de sig med at slaa med disse paa kassen. "Der var altid mere end en maate at la dem

Mrs. Anna Ellestad

more sig paa." sa hun. "Om sommeren, da jeg melket ute i gaardsrummet, bandt jeg den mindste med en rem til min ryg — dette mindet jo slaaende om indianer-squawenes papoose. Det værste var at kjørne for at holde fluene væk sommetider slog den lille i ansigtet med sin hale."

Men alt dette var dog bare ytre ting. Nykommere som ikke kunde tale engelsk og ikke kjendte til landets love — hvorledes greidde de sig? For at kunne paaskjønne indvandrerens praktiske opfindsomhet, maa vi betænke at eksempelvis for hedølene var Amerika en ny verden, ikke bare geografisk, men i alle henseender. De var fremmede i et og alt. Deres skrædderarbeide, deres matlagning, endog møblenes ordning — alt de rørte ved bar merke av det lille land hinsides havet. Da nordmændene kom var allerede mange amerikanere velstaaende, kjørte med hester og flyttet til byen, hvor de kunde leve av at drive handel med farmerne. Med slike hindringer paa sin vei — hvis du vil kalde dem hindringer — hvorledes drev Mrs. Ellestad sit dagverk likeoverfor den amerikanske civilisation?

Kom i hu at bedstemor aldrig tænkte at hun gjorde noe overordentlig. Hun holdt ingen dagbok over sine bedrifter. Hver gang avisfolk spør om hendes alder undrer hun sig paa hvorfor de gjør slik staahei. Al hendes attraa var at velsigne og bli velsignet.

I seksti- og sytti-aarene maatte familien paa grund av fattigdom leve væsentlig av kokt melkemat. Men de var aldrig saa fattig at de ikke kunde hjelpe de fattige, heller ikke var mange saa rike at de ikke trængte hjelp. Hvis et barn blev født en mil eller to borte, saa hadde Mrs. Ellestad baade tid og raad til at koke en gryte rømmegraut for barsel-konen. Indianerne kom til hendes dør og bad om mat, medicin og penger. "Squaw er syk. Maa ha suppe. Litt "kappe" (kaffe) ogsaa. Du ga mig saa mye sidste gang her." Den norske husmor visste godt at den bedste maate at være til vens med indianeren var at øpmuntre ham med mat og prat.

Indianere ligger begravet paa Ellestads farm, og hvis det er sandt at disse krigens aander kommer tilbake for at synge over disse gravhauger, saa er det sikkert at de ikke glemmer et omkvæde over de norske nybyggeres gavmildhet. Indianerne hadde ofte god grund til at bli fiendske naar den hvite mand kom og tok fra dem deres jagtmarker. Men naar de fik "kappe" saa gryntet de tre ganger. Mrs. Ellestad fortalte den pudsige omstændighet, at naar indianerne bad om te, saa vilde de altid faa den fint indpakket i hvitt papir, aldrig i en papirpose.

Skjønt nykommerne ikke kunde tale korrekt engelsk, saa var de dog ikke uvidende. Bredesen sa: "De hadde bøker og kunde læse dem, saa deres naboer sa: "Disse hersens nordmænd er næsten saa hvite som vi, og de kan læse ogsaa — ja, det kan de"" Skjønt der var faa noveller, saa hadde næsten hver familie en bibel, Luthers lille katekismus og en salme-

bok. Agtelse for Guds ord var som sterkt garn vævet ind i nybyggerens følelsesliv. Pastor Muus fortalte engang en ven at nybyggerne i Goodhue county sommetider gik paa salooner og opførte sig som bester; men hvis pastoren rettet til dem et bibelsted som de hadde lært i sin barndom, saa vilde de endog i sin rus ryste paa hodet og forsøke at forbedre sig.

Den pastor som besøker Mrs. Ellestad kommer ikke for at gi ord — han vet at hun er hans overmand i teologien. Siden hine nætter da hun læste salmeboken for at glemme sin hjemlængsel har hun sigtet aandelige sandheter gjennom sine egne erfaringers fine væv. Trods sine to og nitti aar gaar hun endnu i kirke. Bestandig forbød hun familien at spise før en av barna hadde læst for maten. Jeg spurte hvem av de elleve det var. "Det var altid det yngste. Det var en god øvelse, tænkte baade far og jeg." Jeg la dog merke til at nu er det bedstemor selv som læser for maten, og dette er uten tvil endnu bedre øvelse baade for barn og barnebarn.

Hvis det er sandt at grunden til utvandringen var trang til land og økonomisk uavhengighet, saa er det like saa sandt at vore bedsteforældre aldrig indbildte sig at en full mave kunde tilfredsstille deres sønners og døtters aandelige krav. Ellestad og hans hustru saadde hvete i akrene, og de saadde evangeliske frø i sine barns hjerter. De den norske skolemester bad om rum i hendes hus for at undervise i religion, saa lot Mrs. Ellestad ham ikke alene faa bruke spisestuen, men hun lot ham faa kosten saa længe han brydde sig om at bo hos hende. Hun indbød andre gutter og jenter i nabolaaget, saa hendes hjem blev paa en maate sognets "kinder-garten."

"Ved maaltidene skjøv vi bøker og stentavler til den ene side av bordet, og satte saa frem maten. Hvis rummet var for litet, saa satte min mand op et bord i sommerkjøkkenet." Vi kan smile naar vi hører om slikt simpelt stel; men denne ordning hadde stor indflydelse paa barnas karakterdannelse. Skolen manglet nok vor rigdom paa skolebøker, men i barnets sind blev der indprentet bestemte begreper om ret og uret. Ret var ret, og uret blev straffet med bjørkeris.

Mrs. Ellestad har nu bodd næsten sytti aar i det samme hus — hun har altsaa faste røtter i landets jordbund. Mr. Brayton, redaktør for "Wisconsin State Journal," har fortalt mig at mens indvandrere fra andre land kjøpte farmer for at tjene penger, la nordmændene ikke saa meget vinn paa at bli rike; men de var glad i sin jord og i dens avlinger. Redaktøren har kanskje kjendt til at i hundreder av aar var det vikingehøvdingenes digten og tragten at faa fat paa land. Land sikret dem uavhengighet, deres familier blev bygget fastere. Blandt vore forfædre hadde jordeiendom en egen værdighet ved siden av dens værdi i dollars og cents.

Mrs. Ellestad tok mig ut paa altanen for at vise mig grænsene for deres jordegods. Med sine knoklete fingre pekte hun paa en maisaker som

før hadde været en myr. Jeg fik det indtryk at hun var glad i hver jordklump. Det var i denne myr hun hadde baaret høi, — det var i disse skoger hun hadde ropt paa sine barn, og det var inden disse grænser hun og Nils hadde kjæmpet mot fattigdommen. De var fattige da de blev gift, og tre aar senere blev det de hadde ogsaa tat fra dem, idet "chinchbuggen" aat op deres byg, hvete og mais tre aar i rad. Men Mrs. Ellestad lot ingene skrike og tapte ikke modet. Hadde jorden været god mot hende? Aldrig hadde hun hat jordmor, aldrig hadde hun ligget i hospitalseng, aldrig hadde hun søkt doktor. Hørselen svigter kanskje litt, men alltid pusler hun i onnetidene ute med den jord som aldrig gik træt naar høsten kom.

Saa kommer vi til enden av vort forsøk paa at forklare vore banebryteres sjæleliv ved at se paa kvisten, knoppen og rosen i fuld blomst. Du vil kanskje synes at vi har tat med for meget meningsløst smatteri. Men er det uten betydning at være mere interessert i knoppen end i rosen? Hvis vi skal kunne forstaa de modne frugter i nybyggernes bedrifter, maa vi faa kjendskap til personlighetens smaa, fine røtter.

Mrs. Ellestad er værdig til at ha det sidste ord. Mens hun stod paa altanen og saa ut over gaardsrummet, talte hun sagte, som om hun tænkte høilydt: "Min mand døde for over tyve aar siden. Han og jeg var glade i vore fælles besværligheter. Da han var borte, kom jeg til at tænke paa hvorledes vi to ofte opmuntret hverandre for at gjøre arbeidet lettere for os begge. Derborte ved skuret pleiet vi at ha vor vogn staaende. For at sætte mig i godt lune sa han ofte: "Jeg vædder paa at du ikke kan løfte din ende av vognkassen idag." Han tok den bakerste ende og jeg forenden, ti jeg var saa liten at jeg maatte staa paa skokletræet. Da vi hadde faat kassen ned paa jorden, pleiet Nils at smile og si: "Nei, se nu bare hvor flink min vesle jente er — jeg har aldrig set maken"."

Te Valdrismøte i Albert Lea, Minn.

*Vælkomin gödtfolk te han Albert Lea,
i dag er'n Valdris elso skån bli.
Ingin er gjildar i sørrø Minnesota,
ingin kan spela so gödt ette nota
— Kari o Mari stat up no. —*

*Fra finastø strøkø i Norriges land,
mø kom hit o spreddø us allesta'n,
ingin kan samle so bygdelagsaanden,
godag, godag, her har du haanden
— Paal sine høno paa haugen utsleptø. —*

*Idag ska mø gløymø al janky prat,
før springdans o halling o valdrismat.
Kjømaistar'n syng paa sin gamlø vis,
æt o drik folk, aat ingin flis.
— Kari, Kari, kor ha du vøre. —*

*Mø veta, at væle ei møskø ha slept,
men her æ kjendinga, kanskje di slegt.
Spend saa i taket, al suten gløim
kom saa jento, vær inkje løin.
— Kjæringa me stave. —*

*Ret no staar Valdris i vaarsol o skin,
liane grønskas o blomsten æ fin,
høir bære gauken, han sit o gukka,
knap inkje vesten, sjaa kji paa klukka.
— So sulla o mor paa rokken sin. —*

Thorstein Røgne.

Valdres Sambands aarlige stevne

VALDRES SAMBANDS stevne blev dette aar avholdt i Albert Lea, Minnesota, den 15de og 16de juni. Der var ca. 200 valdreser forsamlet i Albert Leas auditorium da formanden, dr. C. M. Roan, aapnet stevnet. Forsamlingen sang "America" akkompagnert av Mr. Bjorlie. Dr. Roan i sin aapningstale fortalte forsamlingen om Albert Leas betydning som en av de norske kulturcentere og første pionerby i Minnesota. Han fremholdt at Freeborn county var et av de mest bebodde countier i nordlandet i de tidligere tider. Dr. Roan derpaa introducere borgermesteren av Albert Lea, Mr. Hayck, som ønsket valdresene hjertelig velkommen til Albert Lea, og nævnte betydningen av det norske folks indsats i Freeborn county og Minnesota i det hele. Derpaa fulgte svartale av formanden, som igjen gav mange interessante oplysninger om nordmænd i de gamle pionerdage og deres arbeide og deres karakters indvirkning paa omgivelsene.

Nu fulgte utnævnelser av komiteer som følger: Nominationskomite: K. Haugen, Sacred Heart, Minn.; O. A. Hain, Minneapolis, Minn.; O. Hellie, Albert Lea, Minn.

Resolutionskomite: Dr. J. C. M. Hanson, Sister Bay, Wis.; O. A. Rye, Northwood, Iowa; Ellestad, Fergus Falls, Minn.

Ifølge dagens program skulde forretningsmøtet ha tat plads paa denne tid av programmet, men det blev besluttet at utsætte dette til næste dags morgenmøte.

Møtet gik derefter over til taler og program. Hovedattraktionen ved dette stevne var tilstedeværelsen av hr. Olaus Islandsmoen, fremragende norsk skolemand og politiker, og ikke mindst fremragende valdreser. Det var derfor med stor glæde at formanden introducerede Olaus Islandsmoen. I introduktionen fremholdt dr. Roan at hr. Islandsmoen er en av de betydelige mænd i Norge idag tiltrods for at han ikke for tiden er aktiv stortingsmand.

Tiltrods for at Islandsmoen skulde være hovedtaleren ved banketten om aftenen, synes denne mand at ha saadant et væld av interessante oplysninger at hans "kaaseri" om det sociale og politiske forhold i Norge idag blev en enestaaende interessant oplevelse for forsamlingen. Taleren gik tilbage til Norge før 1914 som utgangspunkt og forklarte hvordan indlandspolitik saasom konsessionslover i 1912 og andre paa den tid vigtige saker hadde blitt løst, og deres løsnings betydning og virkninger paa nutidens Norge. Han gav en oversigt over verdenskrigen og dens følge for Norge og andre europæiske land, og gav en klar fremstilling av de forskjellige politiske partiers fremgang og tilbakegang siden disse tider op til idag. Han nævnte specielt den stadig stigende selvtillid blandt de norske bønder og i det hele tat blandt de norske sociale klasser. Det er en beundringsværdig evne hos Islandsmoen at han kan ta ind mange ting som falder sammen tilslut til et klart billede av hvad han snakker om.

Efter denne enestaaende tale var der en fiolinsole av Mr. Bjorlie. akkompagnert av Miss Quill. Derefter fulgte en tildels humøristisk tale av dr. J. C. M. Hanson. I sin introduktion av dr. Hanson sa pastor Høverstad, som paa dette tidspunkt overtok ledelsen av møtet, at professor Hanson i grund ikke trængte noen introduktion da han er vel kjendt av alle Valdres Sambands medlemmer og er desuten en verdensberømt mand.

Derefter var der hilsninger fra de forskjellige staters repræsentanter, blandt andre av senator Peter Sorenson fra Syd Dakota, Knut Haugen fra Sacred Heart, Minn., og andre.

Med "Ja, vi elsker" sunget av forsamlingen sluttet møtet klokken 5.

Banketten eller gjestebøet tok plads i Bethany Hall i Albert Lea, First Lutheran Church, kl. 6.30 samme aften. Kvindeforeningen i kirken hadde pyntet bordene og bankethallen meget festlig, og der var forsamlet et par hundre gjester da toastmaster Helge Høverstad aapnet med andagt. Denne banket var i egte gammel Valdres-stil med fløtegrøt, spekekjøtt, og andre norske lekkerbiskener. Under maaltidet var der musik av trioen Oscar og Lauritz Bjorlie og Miss Quill. Disse er alle tre valdreser og brødrene Bjorlie er efterkommere av den bekjendte Valdres-spillemand Kroshaugen i Vang. Der var ogsaa sang av Odegaard kvartet, bestaaende av Carl, Thomas, William, og Oscar Odegaard, som sang mange numre av velkjendte norske sanger. Disse fire brødre har en enestaaende musikalsk

begavelse og viste dette i sin sang. Den femte bror i denne musikalske familie, Gustav Odegaard, som har en udmerket baritonstemme, gav flere vakre solosanger. Der var ogsaa solosang av Mrs. Berntsen, en datter av Albert Leas fremtrædende valdreser, Ivar J. Dahl. Mrs. Berntsen optraadte i norsk nationaldragt og sang flere av de velkjendte norske sanger som "Aa Mor." Der var ogsaa fiolinsole av Lauritz Bjorlie.

En ting som var enestaaende ved dette programmet var at alle de optrædende var av egte valdresæt, og med den enestaaende kvalitet som blev vist er dette en stor sjeldenhet. Hovedtaleren ved banketten var Olaus Islandsmoen som igjen gav tilhørerne en usedvanlig fængslende tale. Denne gang talte Islandsmoen om baandet mellem de utvandrede nordmænd og de som er hjemme i Norge, betydningen av de mange norsk-amerikanske skrifter, og bygdelagsarbeidet for de hjemme i Norge. Det vilde ta for stor plads at gjengi denne ypperlige tale, men bemerkes maa de mange vakre tanker han fremholdt for os her i Amerika. Islandsmoen frembragte ogsaa under banketten en række officielle og private hilsener fra nordmændene i Norge til nordmændene i Amerika, og fortalte om hvordan folk hadde strømmet til ham med anmodning om at hilse de forskjellige paa denne side av havet.

Under banketten fortalte dr. J. C. M. Hanson forskjellige gamle Valdres-rispor som aldrig er blitt trykt, men hadde blitt fortalt fra slegt til slegt, og enkelte doktoren selv hadde hørt fra gamle valdreser. Disse rispor som blev fortalt paa egte valdresmaal, som professoren er en mester i, fik umaadelig bifald, og viste at han ikke er alene mester i bibliotekvidenskap, men ogsaa har fundet tid til at dyrke sit morsmaal.

Den usedvanlig hyggelige banket sluttet med sang ledet av toastmesteren.

Lørdag morgen kl. 10 begyndte stevnets anden dagssession. Dette møte blev hovedsagelig forretningsmøte, med kassererens og sekretærens rapporter, som blev vedtat av forsamlingen som læst.

Der var en god del diskussion om nye interesser som burde bringes ind i bygdelagsbevægelsen for at holde interessen hos de yngre generationer vedlike.

Nominationskomiteen rapporterte sine nominationer for næste aars styre som blev valgt som følger:

Dr. C. M. Roan, formand; pastor Helge Høverstad, viceformand; N. A. Kirkeberg, sekretær-kasserer.

Direktører: Dr. J. C. M. Hanson, Torger Høverstad, Ole Rood, Edwin Odegaard, Harry Lunda, Olaf Rudi, O. A. Hain, M. A. Wehlen.

Resolutionskomiteen fremsatte følgende resolutioner som blev antat:

1. Vi takker fædrenes Gud som fra slegt til slegt, i det nye som i det gamle fædreland har styret vore fædre og vores liv og lagnad. I hans haand lægger vi ogsaa fremtidens ve og vel.

2. Vi mindes med vemod de medlemmer som i aarets løp er vandret bort og opfordrer de tilstedeværende at hædre deres minde ved reising.

3. Til alle som ved sygdom eller alderdomssvakhet forhindres fra at bivaane vort møte sender vi vor hjerteligste hilsen.

4. Vi takker dr. Roan, pastor Høyverstad, hr. Sundheim og hr. Kirkeberg samt andre medlemmer paa hvem arbeidet med forberedelsene for møtet og de forskjellige arrangementer under samme har hvilet.

5. Vi takker borgermester Hayek for hans venlige hilsen ved møtets aapning, og ikke mindst Oluf og Ole Hellie, Iver J. Dahl og Karl Ødegaard for deres arbeide før og under stevnet.

6. Særlig takkes vor kjære sambygding, hr. Olaus Islandsmoen, ut-sending og repræsentant for Nordmands-Forbundet, for hans hilsener fra Valdres, hans vægtige taler under stevnet og den klare fremstilling av politiske og sociale forhold i vort gamle fædreland.

7. En speciel tak skyldes hr. Sundheim for hans ihærdige og selvopofrende arbeide som redaktør av *Samband*. Det er ham vi kan takke for tidsskriftets fortsatte tilværelse og at det hvad indhold og utstyr angaar kan maale sig med hvilket som helst av de skrifter som utgives av andre organisationer der har samme eller lignende formaal som Valdres Samband. Medlemmer og andre sambygdinge opfordres paa det indstændigste til at støtte tidsskriftet med subscriptions og bidrag.

8. Den norsk-amerikanske presse takkes for den hjælp og støtte den stadig har ydet bygdelagsbevægelsen og som har gjort saa meget til at holde denne bevægelse vedlike og utvide dens virkekreds.

9. Albert Lea's lokale presse takkes for den forekommenhet den har vist os og den værdifulde hjælp den har ydet før som under stevnet.

10. De damer og herrer som ved sin sang og sit spil bidrog paa en saa værdig og virkningsfull maate til at oplive og forskjønne møtene yder vi vor hjerteligste tak. At de alle var av valdresæt er noget som særmerker møtet i Albert Lea. Deres navn bør bevares og nævnes derfor her: Mrs. E. Berntson, en datter av vor kjære sambygding Iver Dahl, Miss Quill som akkompagnerte brødrene O. og S. Bjorlie. Om de sidstnævnte oplystes det at de stammet fra en av Valdres' ypperste spillemænd, Krøshaugen i Vang. Og saa tilslut brødrene Gustav, Karl, Thomas, William og Oskar Ødegaard, der, den første som solist, de fire andre som kvartet, bidrog saa meget til den musikalske nydelse som programmene bød paa.

11. Til pastor Sørensen samt menighetene skyldes stor tak for bruk av kirkens underetage, hvor gjestebøet blev avholdt. Likeledes til kvindene i First Lutheran Church av Albert Lea.

12. Stevnet takker dr. Bruce, formand og repræsentant for Bygdelagens Fællesraad for hans hilsen og tale ved formiddagsmøtet paa lørdag.

13. Stevnet gir sekretæren i oppdrag at bevidne samlagets medfølelse

med prof. T. Høyverstad i det store og smertelige tap som han erfaret i den brand som nylig herjet hans hjem i nærheten av Oslo.

Vi ønsker ogsaa at uttale vor hjertelige tak til dr. J. C. M. Hanson fordi han kom helt fra østkanten av Wisconsin og hjalp os til med at ha et godt og hyggelig stevne.

Vi takker hr. O. A. Rye for hans meget værdifulde arbeide før og under møtet.
—Resolutionskomiteen.

Efter endel underholdning av lokale kræfter hævdes formiddagsmøtet kl. 12.

Kl. 1.30 var der "sight-seeing tour" rundt omkring Albert Lea og dens vakre og interessante omgivelser. Denne "sight-seeing tour" var meget vellykket og var nok til et bevis for de gjestfrie borgere i Albert Lea.

Om aftenen var der underholdning i Albert Leas auditorium. Hovednummeret paa programmet var optræden av den berømte dansering "Leikarringen," som fremviste en række vakre, norske folkevisedanser med sang og musik. Likeledes var der sang av byens mandskor, Norkap Chorus, og felespil av den berømte felespiller Oscar Hamre. Aftenunderholdningen avsluttet dette aars Valdres-stevne, og alle de valdreser som hadde tatt tid til at reise til Albert Lea var enig i at vi denne gang hadde overværet et ualmindelig hyggelig, interessant og vellykket stevne i alle dele.

N. A. KIRKEBERG, sekretær

DØDSFALD BLANDT VALDRESER I AMERIKA

Jas. O. Jorgens, i 26 aar bestyrer for den store Syd-høiskole i Minneapolis, døde i sit hjem fredag den 11te mai. Han var 67 aar gammel, indehadde en stor og høit anset stilling i samfundet og var anset som en mand som vandret paa livets solside. Det som opskaket sindene, ikke bare hos de mange tuseener av hans tidligere elever, men hos alle byens indbyggere, var efterretningen om at han hadde berøvet sig selv livet. — Jorgens var født i Frankfort township, Mower county, Minn. Hans forældre var Mr. og Mrs. Ole Jorgens, der begge var født i Reinli, Sør-Aurdal, Valdres, og som unge kom til Amerika. Da Jorgens var bare et aar gammel, flyttet forældrene til Ottertail county, et strøk som dengang for det

meste var Chippewa-indianernes jagtmarker. Flere aar senere kom familien til Grand Meadow, hvor Jorgens fik sin første skoleutdannelse. En stilling ved "Lanesboro Journal" i Lanesboro bragte ham indtægter, hvormed han klarte at gaa paa høiskole. Efter et aars virke som landsbylærer begynte han paa Carleton College. I 1886 kom Jorgens til Minneapolis og blev student ved Minnesota Universitet, hvorfra han graduerte i 1891. Derefter var han i to aar bestyrer av grødt- og høiskolen i Lyle, Minn., og saa et par aar skolesuperintendent og bestyrer i Clearwater. Jorgens' første stilling i Minneapolis, for 37 aar siden, var ved Syd-høiskolen, hvor han underviste i sociallag, historie og politisk økonomi. Efter to aars lærertid blev han bestyrer av Jackson gradskole, hvor han var ind-

til han ni aar senere blev bestyrer av Syd-høiskolen. Han overleves av hustru; en datter, Jeanne, en søn, Joseph, jr., samt en søster, Mrs. Manley L. Fosseen.

Gilbert Knutson, en bekjendt farmer ved Camp Lake i Swift county, døde søn-dag morgen den 29de april efter i længere tid at ha skrantet av pernicious anæmi. Han var født i Nord-Aurdal, Valdres, den 27de december 1870 som søn av Knute K. Aaberg og hans hustru, født Marit G. Sundem, og var saaledes 63 aar gammel da han døde. Han var imidlertid bare fire maaneder gammel da forældrene ankom fra Valdres til Swift county, hvor han har levet sit hele liv. Han var gift tre ganger, først i 1895, da han blev gift med Oline Dakkebakken, som døde i 1903. I 1908 blev han gift med Minnie Boe som døde i 1914. I 1918 blev han gift med Serina Thorsen som overlever ham. Han overleves ogsaa av en datter, to sønner og to barnebarn samt to brødr, advokat, farmer og politiker Knute Knutson i Benson, Minn., og Nels Knutson i Arlington, Wash. To søstre overlever ham ogsaa. Begravelsen foregik fra hjemmet og fra Rolling Forks kirke, hvor pastor G. G. Beito forrettet og jordtæstelsen fandt sted paa Swift Falls gravlund.

Gilbert Knutson var en aktiv mand i det offentlige liv. Han var ved sin død præsident for Swift Falls ko-operative meieri, kasserer for Rolling Forks kirke, sekretær for Rolling Forks telefonselskap, hadde i 13 aar været kasserer for distriktets skolevæsen og hadde indehat mange andre offentlige stillinger i den kommune han hele sit liv tilhørte.

E. O. Rognaas døde forleden i Oakland, Calif., hvor han hadde opholdt sig i de senere aar. Tidligere bodde han i Minneapolis og han var den første præsident for ordenen "Sønner av Norge." M. d. r.

NORGE

Direkte paa 7½ dag med

Den Norske Amerikalinje

I over tusen aar har nordmændene gjort sig internationalt bemerket som paalidelige og dygtige sjøfolk. Det norske flag vaier idag fra mastetoppen av norske skibe rundt i verden.

Nordmænd

Reis til Norge med de moderne, hurtiggaaende og populære norske skibe

BERGENSFJORD eller STAVANGERFJORD

SEILINGER FRA NEW YORK:

Stavangerfjord	29. aug.
Bergensfjord	19. sept.
Stavangerfjord	3. okt.
Bergensfjord	24. okt.
Stavangerfjord	7. nov.
Bergensfjord	28. nov.

NORSK-AMERIKANERNES JULEFÆRD

Stavangerfjord	8. dec.
----------------	---------

Personlig ledsaget fra Minneapolis og Chicago til Norge av Lindens representant.

Henvend Dem til lokalagenten eller linjens kontorer:

129 So. Third Street
Minneapolis, Minn.
333 No. Michigan Ave.,
Chicago, Ill.

Samband

Published quarterly by Valdres Samband at 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Subscription price \$1.00 per year in advance.

A. M. SUNDHEIM - - - Editor-in-Chief
HELGE HØVERSTAD - - - Assistant Editor

Send manuscripts and all matters pertaining to the editorial department to A. M. Sundheim, 3641 Bloomington Ave., Minneapolis, Minn.

Cash remittances for subscription, change of address and all matters pertaining to the mailing of *Samband* should be sent to the secretary-treasurer, N. A. Kirkeberg, 425-429 So. 4th St., Minneapolis, Minn.

Entered at the Post Office at Minneapolis, Minn., as second-class matter.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1927, authorized on July 3, 1918.

naadde en moden alder. Hans forældre var kommet fra Valdres allerede i 1852. — Da hans bror, O. G. Oyløe, for længe siden besluttet sig til at reise vestover og bryte sig en bane, fulgte John snart efter og slog sig ned i Brookings, hvor han etablerte et fotografiatelier som han har drevet i alle disse 43 aar. Han blev i 1893 gift med Karie Reppe fra Brookings. De blev forældre til fire barn hvorav Gerhart, Victor og Conrad overlever ham, mens Clarence døde i 10-aarsalderen. Mr. Oyløe indebadde ogsaa flere tillidshverv i den by gjorde til sin. Foruten de nævnte tre sønner overleves han ogsaa av sin hustru, broren O. G. Oyløe i Decorah og søstrene Mrs. Mary Drange i Decorah og Mrs. A. E. Lee i Detroit, Mich. Begravelsen fandt sted i Brookings, hvor pastor B. A. Benson forrettet.

Office open from 9 A. M. to 5 P. M.
Consultation Hours
11:30-12:30 noon, 2-5 P. M.
Wednesday Eve. 7-8

DR. CARL M. ROAN
PHYSICIAN AND SURGEON

933 Metropolitan Bank Building
Cor. 2nd Ave. and 6th St. So.
Minneapolis, Minn.

losjen som han dirigerte blev stiftet i 1899 og fik navnet "Nidaros nr. 1." — Rognaas var født i Nord-Aurdal, Valdres, 17de mai 1858 og oppnaadde saaledes en alder av 76 aar.

Dommer G. J. Lomen, viden kjendt som "renskydkongen," døde tirsdag den 12te juni i sin søn, Ralphs, hjem i Seattle, Wash.

Gudbrand Lomen var født 28de januar 1854 paa en farm i Winneshiek county, Iowa, av pionerforældrene Jørgen Lomen og hustru, født Brandt, begge av ansette valdreslegter. Han frekventerte Luther College, tok juridisk eksamen ved Iowa statsuniversitet i 1875 og blev sakkfører i Caledonia, Minn. Var i en aarrække medlem av legislaturen og blev saa advokat i St. Paul. I 1900 drog Lomen paa en ferietur til Nome, Alaska, og forblev der. 1917—19 var han Nomes borgermester, blev saa føderal distriktsadvokat og var føderal distriktsdommer fra 1921 til 1932, da han tok avsked. Mest kjendt var Lomen som "renskydkongen." I 1914 organiserte han og 5 sønner Lomen & Co., Inc., og omorganiserte det i 1922 som Lomen Reindeer and Trading Corporation, med sønnen Carl som præsident. Firmaet fik med tiden en vældig rensdyrflok og har drevet stor kjøtekspert. Det har ogsaa drevet andre foretagender. Dommer Lomen var ridder av St. Olav. Han utgav for noen aar siden en stamtavle over Lomen-, Brandt- og Joys-familiene. Han var gift med Julie Emma Mathea Joys og efterlater 5 sønner og en datter.

John G. Oyløe avgik forleden ved døden i Brookings, S. Dak., hvor han hadde været en agtet og anset forretningsmand siden 1891, altsaa i hele 43 aar. — Han var født i Winneshiek county, Iowa, den 18de oktober 1866 som den ene av 9-søskken, hvorav alle, paa en undtagelse nær,

Til Nedsat Pris

VANGS VALDRIS-RISPO

Gamla Reglo aa Rispo ifraa Valdris

En Samling av Fortællinger, Sagn og Eventyr
Optegnet av Skolelærer Anders Evensen Vang

Redigert av A. A. Veblen

Tidligere pris \$2

NU NEDSAT TIL \$1

•

EN SOMMER I NORGE

Kristian Prestgard

“Decorah-Posten”s redaktør

At læse denne bok er som at ta en interessant Norges-tur. Man følger med redaktør Kristian Prestgard paa hans reise til Norge og oplever med ham gjensynet av de gamle fjeld, de vakre dale, de blinkende fjeldvand, de blaa fjorder, de hjemlige bygder — heimbygden.

Man iagttar med Prestgard folkelivet i Norge, er med ham paa bygdefester, er med ham i samtaler med kjendte mænd.

En oplevelsesrik Norges-reise skildret paa en overmaate interessant maate.

Norges-reisen “En Sommer i Norge” utgjør ett bind paa tilsammen 426 sider. Med mange billeder, særlig fotografier tat av Prestgard paa turen.

\$1.00

•

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425 South Fourth Street, Minneapolis, Minnesota

*printing plate makers
for the SAMBAND*

**Babcock Engraving
Company**

416 8th Ave. So.